

Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

Vers. Nec non illos, qui per se, vel alios de rebus statum christianæ Reipublicæ concernentibus in christianorum pernicie[m], & damnum ipsos Turcas, & christianæ religionis inimicos, nec non hæreticos ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

lum tunc non fit, sat enim est, vt
 contra christianos hæc fiant, atq;
 sic respondit Nauar. eod. not. 10.
 num. 45. versic. Vigesimo primo
 infertur. Multo magis ergo in penã
 hanc incident, qui arcem iam fa-
 ctam, turrim, speculam munita,
 non munitamve ipsis tradunt, vel
 aliam quamcunque fabricam li-
 gneam, lapideamve cuiuscunque
 generis, quæ vel ad oppugnandos
 christianos, vel ad tuendos hostes
 a christianis apta sint, nam tunc,
 modo id sciant, scire ve debeant,
 isti excommunicationem hanc in-
 cident, ut sensit Nauar. in eo. not.
 10. num. 43. versic. Decimo nono
 infertur. Excipitur tamẽ, ubi quis
 coactus illa tradidit, utpote qui
 captus est, quamuis strenue illa
 defendendo se gesserit. Qui itidẽ
 tribuit iumenta, currus ad uehen-
 da, quæ ad exercitum pertinent,
 ut boues, mulos, asinos, & id ge-
 neris, atque sic sensit Jacob. de
 Grass. libr. 4. decis. cas. consc. in ex-
 positione Bullæ Cœnæ Domini,
 n. 87. hac pœna obligabitur.

4 Quarto hæc quoque deferri ue-
 rantur, quibus hostes prædicti
 christianis magis terribiles sunt,
 esto ad bellum apta non sint. Nõ
 igitur plumæ, non galeri, milita-
 resq; panni, ut hodie pelles ex cer-
 uo deferri debent, ut sensit Nauar.
 in eod. not. 10. num. 44.

Quinto nec pulueres ad bom-
 bardas pertinentes, sclopetosue,
 nec sulfur, nec nitrum, ex quibus
 pulueres prædicti fiunt, ob easdẽ

rationes, nam deferentes in excõ-
 municationem hanc incident, si
 eunt qui prædicta omnia ad id sciens
 parat, uenditue iis, qui ad hostes
 ea deferre uolunt, & sicut Princi-
 pes, qui scientes de suis terris, atq;
 locis, ac portibus ea exportari id
 permittunt, nam per alios hi de-
 ferre uidentur, quos & comprehẽ-
 di supra diximus, atque sic sensit,
 Nauar. eod. not. 8. num. 16. versic.
 Quinto infertur. & num. 20. vers.
 Septimo infertur.

Sexto qui pecuniam defert, quõ
 quidem p ipsam prædicta omnia
 facile parantur, ut ante diximus.
 5 † At quid de iis, qui eunt ad ho-
 stes, quo ipsis contra christianos
 opem ferant, an in excommunica-
 tionem hanc incident? plane in
 excommunicationem hæc incide-
 re hos censo, nam, si prædicta de-
 ferendo incident, quæ per se ope-
 rari nequeunt, quanto magis ipsi
 met se dedendo incident? Adde
 hos pro certo hostibus fauere in-
 datum christianæ religionis, &
 etiã in hoc capite excommunican-
 tur, ut uidebimus. Hæc igitur sunt
 alia huiusmodi, quæ ad hostes
 christiani nominis deferri prohi-
 bentur, & sic absoluta est prima
 pars huius Capituli, quæ tria cõple-
 rebatur, ut uidebimus, iam alteram
 aggrediamur.

Verf. Nec non illos, qui per
 se, vel alios de rebus sta-
 tum christianæ Reipubli-

ca concernentibus in christianorum perniciē, & damnum ipsos Turcas, & christianæ religionis inimicos, nec non hæreticos in damnum catholicæ religionis certiores faciunt.

S V M M A.

- 1 *Nunciata christiani nominis hostibus quænam sint in perniciem christianorum.*
- 2 *Nunciata christiani nominis hostibus quænam sint in perniciem christianæ religionis.*

Hic duo genera hominum excommunicantur. Primum eorum, qui certiores faciunt Turcas, & christianæ religionis inimicos de rebus statum Reipublicæ concernentibus christianorū perniciē, alterum eorum, qui de illis rebus certiores hæreticos faciunt in damnum catholicæ religionis, de quibus singulis agendum est. Verum, ut res dilucidior reddatur, præmittenda duo sunt. Primū quænam sint illa, quæ Turcis, & christianæ religionis inimicis nunciata in christianorum perniciem & damnum vertantur. Deinde quæ hæreticis nunciata in damnum christianæ religionis sint. Postremo

quid iuris, si de statu alicuius privati certiores fiant.

1 Quoad primum igitur, ea in christianorum perniciem, & damnum nunciata dicuntur Tempore pacis, quibus nunciatis ad occupanda loca christianorū, christianosve ipsos oppugnandos, rebusve suis spoliandos, Turcæ, & alii christiani nominis hostes impelluntur, ut si quis eos certiores faciat, loca aliqua christianorū non bene munita esse, & facile occupari posse, si famem itidem alicubi vigere, quamobrem locus ille obsidione facile capi possit, si consilium in sum a christianis esse de recuperando aliquo loco ab ipsis hostibus occupato, si apparatus ad bellum fieri, & alia id generis significet, quæ omnia, ut per se patet, in perniciem christianorum vertuntur. Belli vero tempore, si de consiliis Ducum exercitus quis eosdem certiores fecerit, videlicet tali die christianos eos aggredi velle, auxilia ad id temporis expectari, & per talem locum transitura, comeatus, pecuniam, armaque importari, in tali loco cuniculos fieri, factosve esse, item ad talem horam hostes aggredi nostros posse. Quæ omnia etiā in christianæ religionis perniciem redundare possunt: & ex his constat quovis tempore prohibitum esse per hanc Bullam, ne huiusmodi hæc nunciarentur hostibus.

- 2 Quoad alia vero, quæ in perniciem christianæ religionis redduntur

dundare possunt, hæc videlicet sunt. Primo prædicta omnia, quandoquidem si christianorum res, & loca ab hæreticis occupentur, ad eorum normam vivere christianos cogunt, & sic secundum suam hæresim, quod christianæ religioni detrimento esse nemo ignorat. Deinde, si eorum Princeps eligendus sit, & affuturi sint huic electioni, qui christianum principem nolunt, sed tamen id ignoratur, quia celant hoc, quo admittantur ad electionem, & de hoc suo animo hæreticos certiores faciunt, nemo enim dubitat Principe hæretico subiectorum animos quoad religionem facile labefactari, quandoquidem quales in Republica Principes sunt, tales solent esse reliqui ciues, testis est Anglia, quæ ob id a se christianam religionem propemodum exclusit. Hæc igitur & id generis sunt, quæ prædictis nunciari non debent, nam ex quo Bulla simpliciter loquitur, simpliciter intelligi debet. argu. l. de pretio. ff. de publi. in rem act.

Quoad tertium concludo non comprehendere eos, qui de statu alicuius privati certiores faciunt, esto in damnum eius id vertatur, nam Bulla loquitur, & punit nunciantes de statu christianæ religionis, ergo alias secus, qui ergo nunciat mercatores diuites transire per aliqua loca, & capi posse, hæc poenam euadit, secus autem si de statu vnius regni, Prouinciæ, ciui

tatis, vel loci, modo ad perniciem christianorum hoc redundet, atque sic dixit Iacob. de Grassi. libro quarto decif. casu. conscient. in expositione Bullæ Cœnæ Domini numero 91. & vt nos supra diximus. His sic præmissis, iam de primo dicto regulam primam ponamus.

S V M M A.

- 1 Nunciantes turcis, & christianæ religionis hostibus ea, quæ in perniciem christianæ Reipublicæ uertuntur, in excommunicationem incidunt, quæ regula, quousque pateat, declaratur.
- 2 Nunciantes aliqua christiani nominis hostibus, quando in excommunicationem non incidunt.
- 3 Nunciantes aliquid in damnum catholice religionis in excommunicationem incidunt, quæ excommunicatio, quousque pateat, declaratur.

I.

Spectatis ijs, quæ prohibentur nunciari Turcis, & alijs christianæ religionis inimicis, iam qui in hoc offendentes, in poenam excommunicationis incidunt; videamus ¶ In excommunicationem hanc igitur incidunt primo, qui de rebus statum Reipublicæ christianæ concernentibus in christianorum perniciem turcas, & christianæ religionis inimicos certiores faciunt, vt habetur in versic.

Quæ

Quæ excommunicatio declaratur, vt locum habeat primo, quicumque sit, qui hæc nunciet. Vel igitur Princeps vir, publica persona, priuatave sit, clericus, vel laicus, vir, vel mulier, in excommunicationem hanc incidet, nam Bulla nō distinguit, ergo nec nos distinguere debemus. argumen. l. de pretio. ff. de publi. in rem acti. Quare vel hereticus sit hac pœna obligabitur.

Secundo afficit excommunicatio hæc, quacunque ratione id faciat, & sic, vel per se, vel per alios, vt dicitur in hoc versicul. Item, vel per nunciū, vel per literas, nā & qui nuncium, litterasque mittit, per se loqui videtur, vt sentit Gloss. in Clement. fin. & ibi DD. de sentent. excommunic. & nos in Tractatu nostro de Censuris Tab. 2. capitu. 23. §. 1. Verum, quid si quis non hæc nunciet, id est neque nūcium, neque litteras mittit, sed tamen cum iis personis loquatur, quas certum est hostibus ea nunciaturos, an in excommunicationem & hic incidet id animaduertens? Planè sentio & hunc in excommunicationem incidere. arg. capitu. quantæ. de senten. excom. Præterea ex verisimili mente Romani Pontif. Postremo, quoniam saltem tanquam fautor pœna hac obligatur. Nuncius autem, qui mittitur vel christianus sit, vel nō christianus, nihil interest quoad ipsam mittentem.

Tertio afficit excommunicatio

vbicumque sit is, qui hæc nunciat, vel in terris christianorum, vel Turcarum, nam, vt dixi, Bulla hæc non distinguit. At quid, si quis ab hostibus captus tormentis, quaestionibusque subiiciatur, quo secreta christianorum patefaciat, an huiusmodi vi, metuve patefaciens in excommunicationem hanc incidet? Videbatur dicendū hunc non incidere, quoniam Ecclesia non videtur cum tanto vitæ periculo excommunicatione obligare quem voluisse, nā nec christiani remiges, qui coacti in nauibus hostium contra christianos remigant, in excommunicationem incidunt, vt supra dixi. Contrariam sententiam tamen sequor, vt scilicet in excommunicationem hanc incidat, quoniam offendit Bullā, vt per se patet. Nec obstant rationes prædictæ, quandoquidem remiges nulla ratione alia possunt se tueri, quam verè remigando, at hic potest multa fingere, quam obrem veritatem hostibus non appetiat, etsi ad iurandum eum impellant, liquido etiam iurabit se nihil scire, esto nihil ignoret, quandoquidem a non iudice, & non rite iurandum defertur, vel igitur libertatem ei polliceantur, patefacere non debet. Excipio tamen, vbi pro certo hostes scirent consilia christianorū hūc nosse, quamuis & hic fingere fortasse poterit.

Quarto excommunicatio hæc afficit quæcunque ex iam dictis nun-

nun-

nunciatur ob rationem iam supra redditam.

Quinto excommunicatio hæc afficit quoscunque christiani nominis hostes certiores faciat, ut habetur in versicu. ibi, Turcas, & christianæ religionis inimicos.

Qui autem præter Turcas inimici huiusmodi sint, in prima parte huius Capituli declarauimus. Et hoc locū habet vel in terris christianorum, vel in suis sint huiusmodi hostes. Item, vel pacificè cum christianis uiuāt, tum quod fauor hic ad uniuersam christianam Rempublicā pertinet, & ob id renunciari ei non potest. argu. capitu. si diligenti. de for. compe. & ca. contingit interdum. de sen. excom.

Sexto excommunicatio hæc afficit, esto deinceps nihil damni sequatur, nam Bulla prohibet, ne quid nunciatur in damnum christianorum, id est quod possit esse ipsis damnum, esto igitur non sequatur, nihil interest, nam nunciatus fecit, quantum in se fuit. Postremo Bulla nõ requirit, ut damnum sequatur, sed ut damnum esse possit, ut dixi. Hos omnes ergo excommunicatio hæc afficit nuncios: sed iam videamus, qui pœnam hanc euadant.

Primum igitur in excommunicationem hanc non incidunt, qui litteras, nuncios uel miserunt, sed ad hostes, non peruenerunt, vel quod interceptæ litteræ sunt vel amissæ, vel nuncios capti, interfe-

ctique fuerunt, eoue ire noluerūt, nam esto hi peccauerint, tamen re uera hostibus prædicta non nunciatur, non enim, qui uult nunciare, idcirco nunciat, sicut nec, qui uult arborem ascendere, ascendit.

Secundo in excommunicationem non incidunt, qui probabiliter id ignorantes ea nunciant, ut pote, si nuncius cum litteris mittatur ad Turcas, & ignoret nuncius, quid illis litteris comprehendatur, nam nuncius in excommunicationem nõ incidet, quamuis mittens nuncium pœnam hanc non euadat. Hoc autem contingere potest in iis locis, qui propè Turcas sunt, ubi pacificè inter se uiuunt. Item in famulis mercatorum, & nunciorum, qui apud Turcas sunt, & huiusmodi christianæ religionis hostes.

Tertio in excommunicationem hæc nõ incidunt, qui ex legitima causa hæc faciunt, & non in damnum christiani nominis, sed alicuius Principis christiani tantum, ut exempli gratia Princeps christianus contra alium christianum Principem iuste bellum gerit, uel se gerere opinatur, & ad suum auxilium Turcas uocauit, quod aliquando fieri posse antea uidimus, si ergo Princeps hic de statu sui ad aduersarii certiores turcas faciat, esto christianus sit, in excommunicationem tamen non incidet, quandoquidem non de rebus statum Reipublicæ christianæ uniuersæ

ſæ concernentibus in chriſtiano-
rum perniciem commurem nun-
ciat, quod requirere Bulla hic vi-
detur, ſed illius principis tantum,
in quem bellum gerit, ex quo igitur
prohibitionis cauſa ceſſat, &
prohibitio ceſſare debet. argum.
cap. cum ceſſante. de appell. & le.
adigere. §. quamuis. ff. de iur. patr.
Multo minus in excommunicationem
incidet, qui in damnum tan-
tum priuatæ perſonæ hæc nūcia-
ret.

Quarto in excommunicationē
non incidunt, qui ea nunciant,
quæ in chriſtianæ religionis dam-
num non ſunt, exempli gratia Cat-
dinalem talem Pontificem Maxi-
mum creatum eſſe, chriſtianos
principes concordēs inter ſe viue-
re, & id generis. Sicut nec etiam,
qui vt hoſtes decipiant, per talem
locum, exempli gratia, chriſtiano-
rum exercitum tranſire nunciant,
cum per alium iter faciat, vnde
hoſtes adortus facile illos profligat,
& ſic ſtratagemate vtuntur,
nam Bulla excommunicat eos,
qui nunciāt in damnum chriſtia-
næ reipublicæ, ergo ſecus, ſi alias
nunciant, inluſio enim vnus al-
terius excluſio eſt. arg. ca. nonne,
de præſu. & leg. cum prætor. ff. de
iud.

At quid de iis, qui nunciant
hoſtibus huiusmodi hæc, quæ ip-
ſimet hoſtes antea nouerint, an in
excommunicationem hanc inci-
dent? Videbatur dicendum hos in
excommunicationem non incide-

re, quandoquidem certioratio il-
la, vt ita dicam, operari nihil vide-
tur. argumen. capitu. certus. de re-
gu. iur. lib. 6. & l. 1. in fine. ff. de con-
trahend. emp. Verum contrariam
opinionem ſequor, vt in excom-
municationem hanc incidant. Pri-
mo, quia verba Bullæ eis conue-
niunt, nunciant enim in damnum
chriſtianæ reipublicæ, ergo & di-
ſpoſitio eis conuenire debet. argu.
l. 4. §. toties. ff. de damn. infect. Po-
ſtremo, quia per illos non ſtat,
quin obſint, eſto deinceps dam-
num non ſequatur, quod ſat eſt,
ſatis enim habuit Bulla nunciari
ea, quæ in perniciem chriſtiano-
rum eſſe poſſunt. Quare eſto dam-
num non ſequatur, nihil intereſſe
antea concluſimus. Nec obſtat ra-
tio contraria, nam reſpectu habi-
to ad eum, cui nunciatur, nihil in-
tereſt, ſecus autem ad nunciantē.
Adde & per nuncium huiusmodi
poſſe hoſtes tanquam magis cer-
tiores factos animos inducere ad
offendendum chriſtianos, ſed de
regula priori hæc ſatis, aliam po-
namus.

In excommunicationem hanc
quoque incidunt, ¶ qui de prædi-
ctis in damnum catholicæ religio-
nis hereticos certiores faciunt, vt
habetur in verſic. propoſito. Quæ
excommunicatione eiſdem modis,
quibus ſuperior, amplificatur, &
coarctatur. Poſtremo locum ha-
bet, quicumque hæretici ſint, qui
certiores fiunt, vel notorii, denun-
ciatiue ſint, vel non tales, nā Bulla
hic

hic non distinguit, ergo nec nos ob fauorem religionis. argument. h. de pretio. ff. de publ. in rem act. argument. leg. sunt personæ. ff. de religio. & sumpt. fun. sed iam ad postremam partem huius Capituli veniamus.

Verf. Illosque ad id auxilium consilium, vel fauorem quomodolibet præstant.

S. V. M. M. A.

- 1 *Auxilium ferens hostibus christiani nominis in damnum christianorum in excommunicationem incidit, quæ excommunicatio, quousque, pateat, declaratur.*
- 2 *Consilium præstans hostibus christiani nominis in damnum christiane religionis in excommunicationem incidit, quæ excommunicatio quousque pateat declaratur.*
- 3 *Fauorem præstans christiani nominis hostibus in perniciem christiane religionis, uel christianorum in excommunicationem incidit.*
- 4 *Fauens christiani nominis hostibus contra aliquem Principem christianum, ne Princeps ille christianus maior fiat, an in excommunicationem incidat.*

IN hac postrema parte huius Capituli excommunicantur, qui in damnum christiani nominis, ac

religionis, & christianorum operantur hostibus christiani nominis, aut auxilio, aut consilio, aut fauore quomodocunque. Et quoniam dictum hoc tria complectitur, ob eam rem tres regulas ponamus.

In excommunicationem hanc igitur incidit primo, qui auxiliū fert hostibus christiani nominis in damnum, ac perniciem christianorum, ut habetur in verf. proposito.

Quæ excommunicatio afficit auxiliū ferentem. Vel per se auxiliū ferat, ut pote pugnando pro ipsis hostibus contra christianos, fabricando ipsis arma, ferendo eis comeatum, & alia ad bellū necessaria contra christianos, itē remigando in eorum nauibus contra Ecclesiam. At quid de ijs, qui coacti id faciunt, ut captiui, in excommunicationem hos non incidere censeo, nam & sic dixit Nauv. in c. ita quorundam. not. 11. de iuda. & Viui. in sua Syl. opin. 126. nu. 13.

Item afficit, vel per alios auxiliū ferat, ut pote subministrando ipsis milites, magistros nauium, remiges, bitumen, & alia ad naues fabricandas, necnon peritos in arte militari, & fabros ad turres ædificandas. Atqui an christiani captiui in nauibus ad remigandum uincti in excommunicationem incidant remigando contra christianos metu mortis ducti? Hos peccare mortife-

O

re